

Södertörns högskolas remissvar gällande betänkandet Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)

Södertörns högskola vill inledningsvis uttrycka sitt stöd till grundförslaget i betänkandet att skapa ett museum om Förintelsen i Sverige som en ny fristående myndighet. I avsnitt 5.3 presenteras ett förslag på museets uppdrag i sju punkter. Södertörns högskola uppfattar samtliga av dessa punkter som viktiga, men med tanke på det mångsidiga och omfattande uppdrag som föreslås riskerar museet att prioritera vissa aspekter mer än andra. Södertörns högskola vill därför understryka betydelsen av tre aspekter för ett framtida museum att beakta och prioritera. Dessa aspekter är, utan inbördes prioriteringsordning, följande

- Det romska perspektivet
- Det pedagogiska perspektivet
- Bredden inom forskningen

Det romska perspektivet

Södertörns högskola är det enda lärosätet i Norden som bedriver både utbildning och forskning inom romska studier. Det finns även fleråriga samarbeten med romska organisationer bland annat i uppdragsutbildningar för så kallade brobyggare och modersmåls lärare i romani chib.

Erfarenheterna från arbetet med romska studier på Södertörns högskola visar på betydelsen av att samverka med romska organisationer måste ske genom hela planeringsarbetet och genomförandet. Utifrån detta vill högskolan, som vidareutveckling av det som föreslås i 7.3.3, därför poängtera betydelsen av en representation av romska organisationer och individer för att inte museets verksamhet ska bidra till en exkludering. Med tanke på att få romska överlevande har varit aktiva i pedagogisk eller offentlig verksamhet är denna risk stor.

Södertörns högskola vill inte i detta remissvar ta ställning till i fall begreppet Förintelsen ska rymma nazisternas folk mord på romer eller om folk mordet på romerna och folk mordet på judarna bör beskrivas utifrån två separata begrepp. Däremot vill högskolan understryka att museet bör ägna sig åt det underutforskade folk mordet på romer och att inkludera detta som en central del inom insamling, utställningar, pedagogisk verksamhet och forskning.

Det pedagogiska perspektivet

Södertörns högskola vill understryka det pedagogiska perspektivet i skapandet av ett museum om Förintelsen i Sverige. Högskolan instämmer i att det var olyckligt hur forskning om Förintelsen förbisågs i 1998 års rapport och i Forum för levande historias uppdrag, men ser nu en risk att det pedagogiska perspektivet delvis förbises istället. Något som inte uttrycks i betänkandet är hur museet kan bidra till och samverka med Sveriges lärarutbildningar. För Södertörns högskola, som bedriver lärarutbildning med interkulturell profil, skulle ett museum om Förintelsen vara en betydelsefull samverkanspartner. Högskolan vill understryka att lärarprofessionen är en av de viktigaste vägarna att sprida kunskap om Förintelsen i samhället. Därför bör museet ha en plan för samverkan med lärarutbildningar.

Södertörns högskola instämmer i betänkandets oro inför en instrumentalisering av Förintelsen och att den pedagogiska verksamheten främst bör ha ett kunskapsuppdrag i stället för ett fostrande uppdrag. Även om kunskap om Förintelsen förhoppningsvis leder till minskad rasism och antisemitism är den effekten inget som låter sig instrumentaliseras i utvärderingsbara mål.

Södertörns högskola vill även understryka de pedagogiskt utställningsmässiga aspekterna av museet. Det är genom utställningarna som museets besökare kommer att möta gestaltningar av Förintelsen, från turister till skolelever, studenter och intresserad allmänhet. Estetiska och pedagogiska aspekter bör få en mer central roll i planeringen av ett framtida museum än vad de har i betänkandet.

Bredden inom forskningen

I betänkandets avsnitt 7.4.3 föreslås att museet ska bygga en forskningsmiljö och inrätta en professur som delas mellan ett lärosäte och museet. Södertörns högskola ser positivt på att skapa denna forskningsmiljö, men identifierar en central utmaning som bör tas med i utformandet av museets forskningsverksamhet. Den gäller behovet av att värna bredden inom forskningen om och kring Förintelsen och hur den bredden och utbyten inom den gagnar all forskning. Olika lärosäten har olika styrkor, men även inom lärosätena finns en stor bredd, där frågor som rör området beforskas utifrån olika perspektiv. Som exempel finns vid Södertörns högskola centrumbildningar kring samtidshistoria, romska studier och Östersjö- och Östeuropaforskning, alla med betydande bidrag till forskningen om Förintelsen.

Södertörns högskola vill därmed understryka att det föreslagna forskningsrådet måste vara sammansatt med en stor bredd både avseende lärosäten men även disciplinärt och perspektivmässigt. Det bör finnas ett inskrivet uppdrag om att samla och representera all forskning om eller kring Förintelsen i Sverige. De skiftande uppfattningar som finns inom detta forskningsfält bör rymmas inom museets verksamhet vilket bör framträda med större tydlighet än i betänkandet. Museet bör utgöra centrum för ett inkluderande forskarnätverk som understöder forskning om Förintelsen på samtliga svenska lärosäten och arrangerar verksamhet med bredd. Forskningsverksamheten på museet bör också ha en aktiv plan för att nå ut till allmänheten.

Högskolan ser en viss risk med att placera en professur på ett enskilt lärosäte, då det skulle kunna leda till att det lärosätet ges en alltför central roll inom museets forskningsverksamhet. Att förlägga professuren vid ett lärosäte av Södertörns högskolas storlek, i jämförelse med ett större lärosäte, tror vi skulle kunna motverka det.

Södertörns högskola vill här uttrycka sitt intresse för den föreslagna professuren. Det pågår vid högskolan redan verksamhet för att samla kunskap om och skapa utbyte mellan lärosäten inom landet kring forskning om Förintelsen. Utöver det, har Södertörns högskola med sin Östersjö- och Östeuropaprofil, och annan forskning som nämnts ovan, en tydlig närhet till museets sakområde. I stort vill Södertörns högskola uttrycka sitt stöd för betänkandet och dess betoning av att utveckla forskningen om Förintelsen i Sverige.